

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

ZALECENIA

RADA

ZALECENIE RADY

z dnia 16 czerwca 2022 r.

w sprawie uczenia się na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju

(2022/C 243/01)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 165 i 166,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

a także mając na uwadze, co następuje:

1. Choć w całej UE wiele państw członkowskich dokonało znaczących postępów we wdrażaniu polityk i programów kształcenia w celu wsparcia transformacji ekologicznej i promowania uczenia się na rzecz zrównoważonego rozwoju, konieczne jest jednak prowadzenie dalszych, intensywniejszych działań w tym kierunku. Należy zachęcać do realizacji polityk i działań sprzyjających uczeniu się w tym zakresie i wspierać je. Konieczne jest, by uznać potrzebę interdyscyplinarnego uczenia się obejmującego środowiskowe, gospodarcze i społeczne podstawy zrównoważonego rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem aspektów środowiskowych.
2. W Europejskim Zielonym Ładzie ⁽¹⁾, unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030 ⁽²⁾, planie działania Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury (UNESCO) w zakresie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju do 2030 r. oraz powiązanych pracach Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ (EKG ONZ) ⁽³⁾ podkreśla się, że szkoły, instytucje szkolnictwa wyższego oraz inne instytucje edukacyjne i szkoleniowe odgrywają kluczową rolę we współpracy z osobami uczącymi się, rodzicami, pedagogami ⁽⁴⁾ oraz szerszą społecznością w zakresie zmian niezbędnych do przeprowadzenia pomyślnej, sprawiedliwej i sprzyjającej włączeniu transformacji ekologicznej. W konkluzjach pt. „Różnorodność biologiczna – potrzeba podjęcia pilnych działań” ⁽⁵⁾ Rada zaznaczyła, że inwestowanie m.in. w edukację ma zasadnicze znaczenie dla gromadzenia najrzetelniejszych danych i znalezienia najlepszych rozwiązań w tej dziedzinie. W strategii Unii Europejskiej na rzecz młodzieży jako jeden z celów określa się stworzenie zrównoważonej zielonej Europy i wzywa się wszystkich młodych do aktywności środowiskowej oraz do kształcenia się w tym zakresie.

⁽¹⁾ COM(2019) 640 final.

⁽²⁾ COM(2020) 380 final.

⁽³⁾ W tym w nowych ramach na rzecz wdrażania strategii Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ dotyczącej edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju na lata 2021–2030.

⁽⁴⁾ Dla potrzeb niniejszego zalecenia termin „pedagodzy” oznacza nauczycieli, instruktorów, osoby pracujące z młodzieżą, edukatorów nauczycieli i wszystkie inne osoby zawodowo zajmujące się kształceniem formalnym, pozaformalnym i nieformalnym.

⁽⁵⁾ Dok. 12210/20.

3. Uczenie się na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju pomaga osobom w każdym wieku zdobywać wiedzę, umiejętności i postawy, które są konieczne, aby żyć w sposób bardziej zrównoważony, a także zmieniać wzorce konsumpcji i produkcji, prowadzić zdrowszy tryb życia i przyczynić się – zarówno indywidualnie, jak i zbiorowo – do bardziej zrównoważonego modelu społeczno-gospodarczego. Przyczynia się też do budowania umiejętności i kompetencji, które są coraz bardziej potrzebne na rynku pracy. Dzięki uczeniu się na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju szerzy się świadomość wzajemnych powiązań między globalnymi wyzwaniami, przed którymi stoimy, w tym kryzysem klimatycznym, degradacją środowiska i utratą różnorodności biologicznej – wszystkie z nich mają wymiar środowiskowy, społeczny, gospodarczy i kulturowy.
4. W celach ONZ w zakresie zrównoważonego rozwoju, w szczególności w celu nr 4.7, wzywa się uczących się do przyswojenia sobie do 2030 r. wiedzy i nabycia umiejętności potrzebnych do promowania zrównoważonego rozwoju, w tym, między innymi, poprzez edukację na rzecz zrównoważonego rozwoju i zrównoważonego stylu życia, praw człowieka, równości płci, promowania kultury pokoju i niestosowania przemocy, globalnego obywatelstwa oraz docenienia różnorodności kulturowej i wkładu kultury w zrównoważony rozwój ⁽⁶⁾.
5. W komunikacie w sprawie europejskiego obszaru edukacji ⁽⁷⁾, Europejskim filarze praw socjalnych ⁽⁸⁾, strategicznych ramach europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia na rzecz europejskiego obszaru edukacji i w szerszej perspektywie (2021–2030) ⁽⁹⁾ oraz w komunikacie w sprawie nowej europejskiej przestrzeni badawczej na rzecz badań naukowych i innowacji ⁽¹⁰⁾ wezwano do ukierunkowania polityki w zakresie kształcenia i szkolenia oraz inwestycji na transformację ekologiczną i transformację cyfrową sprzyjające włączeniu społecznemu, z myślą o odporności i dobrobycie Europy w przyszłości.
6. Celem kompetencji kluczowych określonych w europejskich ramach odniesienia dla kompetencji kluczowych w uczeniu się przez całe życie ⁽¹¹⁾ jest wspieranie ludzi w całej Europie w nabywaniu wiedzy, umiejętności i postaw warunkujących samorealizację i samorozwój, szanse na zatrudnienie, włączenie społeczne, zrównoważony styl życia, udane życie w pokojowych społeczeństwach, świadome pod względem zdrowia wybory życiowe i aktywność obywatelską w okresie szybkich i głębokich przemian.
7. W europejskim programie na rzecz umiejętności ⁽¹²⁾ ogłoszono wspieranie rozwoju zestawu podstawowych umiejętności ekologicznych na potrzeby rynku pracy z myślą o stworzeniu pokolenia specjalistów świadomych zagadnień związanych ze środowiskiem oraz ekologicznych podmiotów gospodarczych, wprowadzaniu zagadnień z zakresu środowiska i klimatu do programów edukacji powszechnej, szkolnictwa wyższego oraz kształcenia i szkolenia zawodowego, a także badań naukowych. Europa potrzebuje wysoko wykwalifikowanych specjalistów, aby wspierać transformację ekologiczną i zajmować wiodącą pozycję w świecie w dziedzinie zrównoważonych technologii.
8. W zaleceniu Rady w sprawie kształcenia i szkolenia zawodowego (VET) na rzecz zrównoważonej konkurencyjności, sprawiedliwości społecznej i odporności ⁽¹³⁾ oraz w deklaracji z Osnabrück sektor kształcenia i szkolenia zawodowego uznano za kluczowy dla transformacji cyfrowej i transformacji ekologicznej.
9. W ramach Europejskiego Paktu na rzecz Klimatu osoby fizyczne, społeczności i organizacje wezwano do udziału w działaniach w dziedzinie klimatu i budowaniu bardziej ekologicznej Europy, oferując możliwości zdobywania wiedzy na temat zmiany klimatu, opracowywania i wdrażania rozwiązań oraz nawiązywania kontaktów z innymi w celu zwielokrotnienia wpływu tych rozwiązań. Celem koalicji na rzecz edukacji dla klimatu jest utworzenie wspólnoty prowadzonej przez uczniów i nauczycieli we współpracy z ich szkołami, sieciami i innymi podmiotami edukacyjnymi, uczenie się dzięki jak największej liczbie odpowiednich doświadczeń oraz zmniejszenie rozdrobnienia sektorów edukacji, jej dziedzin i podmiotów z nią związanych.
10. W Planie działania w dziedzinie edukacji cyfrowej ⁽¹⁴⁾ przedstawiono wizję wysokiej jakości, dostępnego i sprzyjającego włączeniu społecznemu europejskiego cyfrowego kształcenia i szkolenia oraz podkreślono znaczenie technologii cyfrowych jako ważnego czynnika umożliwiającego transformację ekologiczną, a jednocześnie zmianę zachowań na bardziej zrównoważone, zarówno pod względem opracowywania, jak i wykorzystywania cyfrowych produktów.

⁽⁶⁾ UNESCO, *Plan działania w zakresie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju*, 2020 r.

⁽⁷⁾ COM(2020) 625 final.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 428 z 13.12.2017, s. 10.

⁽⁹⁾ Dz.U. C 66 z 26.2.2021, s. 1.

⁽¹⁰⁾ COM(2020) 628 final.

⁽¹¹⁾ Zalecenie Rady z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie, Dz.U. C 189 z 4.6.2018 r., s. 1.

⁽¹²⁾ COM(2020) 274 final.

⁽¹³⁾ Dz.U. C 417 z 2.12.2020, s. 1.

⁽¹⁴⁾ COM(2020) 624 final.

11. Nowy europejski Bauhaus wnosi kulturowy i kreatywny wymiar do Europejskiego Zielonego Ładu. Służy on pokazaniu, w jaki sposób zrównoważone innowacje oferują konkretne, pozytywne zmiany w naszym życiu codziennym, w tym w budynkach szkolnych i innych środowiskach edukacyjnych.
12. UNESCO, za pośrednictwem swojego programu edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju, pracuje nad tym, aby kształcenie i szkolenie stały się bardziej centralną i widoczną częścią międzynarodowej reakcji na kryzys klimatyczny, oraz nad realizacją wszystkich celów zrównoważonego rozwoju, w szczególności celu 4.7 dotyczącego edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju. Na podstawie Ramowej konwencji ONZ w sprawie zmian klimatu i porozumienia paryskiego strony zobowiązują się – w kontekście zrównoważonego rozwoju we wszystkich jego aspektach – do promowania m.in. kształcenia, szkoleń, świadomości społecznej, zaangażowania społeczeństwa i publicznego dostępu do informacji na temat zmiany klimatu i do współpracy w tym zakresie.
13. Wśród młodych ludzi rośnie świadomość i pragnienie zaangażowania się w kwestie zrównoważonego rozwoju, w szczególności kwestie związane ze środowiskiem i klimatem. Wyniki badania Eurobarometr opublikowanego w maju 2022 r. wskazują, że zdaniem młodych ludzi w UE podczas Europejskiego Roku Młodzieży (2022 r.) jako jeden z głównych priorytetów należy obrać ochronę środowiska i walkę ze zmianą klimatu. Dane OECD ⁽¹⁵⁾ z 2018 r. świadczą o wysokiej świadomości już wśród 15-latków na temat zmiany klimatu i kryzysu ekologicznego oraz konieczności przeciwdziałania im. Z tych samych danych OECD wynika jednak, że znacznie mniej uczniów ma poczucie sprawczości pozwalającej dokonać rzeczywistych zmian. Stopień zaawansowania kryzysu klimatyczno-środowiskowego może prowadzić do tego, że osoby uczące się poczują się przytłoczone i bezsilne, a niedokładne informacje i dezinformacja mogą przyczynić się do pogorszenia sytuacji.
14. Bardzo ważne jest, by systemy i instytucje kształcenia i szkolenia odpowiadały na coraz częściej słyszalny głos młodzieży w sprawie kryzysu klimatycznego i kryzysu różnorodności biologicznej oraz angażowały osoby młode w przygotowywanie rozwiązań związanych z uczeniem się na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju oraz w podejmowanie działania z myślą o zrównoważonej przyszłości. Europejski Rok Młodzieży 2022 odgrywa istotną rolę w dalszym mobilizowaniu młodzieży do działania.
15. Pandemia COVID-19 uwypukliła nasze bliskie powiązania z przyrodą i sprawiła, że ponownie zwrócono uwagę na systemy kształcenia i szkolenia. Wyciągnięto wnioski na temat nowych możliwości w zakresie kształcenia i szkolenia, w tym kształcenia mieszanego w różnych warunkach (także przez internet), zaangażowania i autonomii osób uczących się oraz powiązań między formalną edukacją a szerszą społecznością. Pandemia nasiliła również obecne od dawna obawy dotyczące fizycznego, psychicznego i emocjonalnego dobrostanu dzieci, ludzi młodych i osób dorosłych.
16. Poszczególne ośrodki wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem, szkoły, instytucje szkolnictwa wyższego, organizacje badawcze, organizatorzy kształcenia i szkolenia zawodowego oraz społeczności lokalne w coraz większym stopniu podejmują działania w odniesieniu do kryzysu klimatycznego i kryzysu różnorodności biologicznej. Zrównoważony rozwój nie jest jeszcze jednak systemowym elementem kształcenia i szkolenia w UE.
17. W wielu krajach uczenie się na rzecz zrównoważonego rozwoju i inne istotne koncepcje, takie jak edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju i edukacja na rzecz globalnego obywatelstwa, znalazły odzwierciedlenie w politykach, strategiach i programach szkolnych. Aby włączyć zasady transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju do praktyki nauczania i szkolenia, pedagodzy potrzebują jednak dalszego ukierunkowanego wsparcia, wiedzy fachowej i możliwości kształcenia. Często czują się oni niewystarczająco przygotowani, aby radzić sobie z lękiem ekologicznym i pesymizmem ekologicznym oraz pomagać osobom uczącym się w pozytywnym zaangażowaniu się w kwestie klimatyczne i środowiskowe.
18. Podejścia, w których w całej instytucji we wszystkich obszarach działalności uwzględnia się zrównoważony rozwój, nie są wciąż dostatecznie stosowane. Takie podejścia mogą obejmować nauczanie i uczenie się, sprawowanie rządów, badania naukowe i innowacje oraz infrastrukturę, obiekty i działania – powinny także angażować osoby uczące się, pracowników, rodziców oraz społeczności lokalne i szerszej pojęte społeczności.

⁽¹⁵⁾ OECD (2020), „Czy uczniowie są gotowi rozwijać się w świecie pełnym wzajemnych powiązań?”, PISA 2018, t. VI.

19. Należy dokładniej zbadać potencjał i możliwość uzupełnienia i wzmocnienia innych programów kształcenia i szkolenia. Nauczanie i uczenie się na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju może w pełni wspierać polityki i programy na rzecz zdrowia, dobrostanu i włączenia społecznego, aktywności obywatelskiej i globalnego obywatelstwa, solidarności, uczenia się ukierunkowanego na studenta, badań naukowych i innowacji oraz transformacji cyfrowej, w tym sztucznej inteligencji ⁽¹⁶⁾.
20. Systematyczne włączanie kształcenia i szkolenia w perspektywie całego życia do innych, związanych z transformacją ekologiczną i zrównoważonym rozwojem polityk może wspierać ich realizację. Może także łączyć różne sektory społeczeństwa i gospodarki oraz skutecznie włączać zrównoważony rozwój do kształcenia i szkolenia.
21. Treść niniejszego zalecenia jest w pełni zgodna z zasadami pomocniczości i proporcjonalności. Uznaje się w nim, że poziom autonomii instytucji kształcenia i szkolenia w poszczególnych państwach członkowskich jest bardzo zróżnicowany. W niektórych państwach członkowskich instytucje kształcenia i szkolenia, instytucje kształcenia nauczycieli, a także nauczyciele i trenerzy korzystają ze znacznej autonomii. Niniejsze zalecenie zostanie wdrożone zgodnie z warunkami krajowymi i we współpracy z państwami członkowskimi.

NINIEJSZYM ZALECA, ABY PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE z pełnym poszanowaniem zasad pomocniczości i proporcjonalności i uznając różne stopnie autonomii instytucji kształcenia i szkolenia w zależności od warunków krajowych,

1. zintensyfikowały i umocniły starania na rzecz wspierania systemów kształcenia i szkolenia w podejmowaniu działań na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju, tak aby osoby uczące się w każdym wieku i ze wszystkich środowisk miały dostęp do wysokiej jakości, sprawiedliwego i sprzyjającego włączeniu społecznemu kształcenia i szkolenia w zakresie zrównoważonego rozwoju, zmiany klimatu, ochrony środowiska i różnorodności biologicznej z należytym uwzględnieniem kwestii środowiskowych, społecznych i gospodarczych;
2. uczyniły z uczenia się na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju jeden z obszarów priorytetowych polityk i programów kształcenia i szkolenia oraz integralną część całościowej koncepcji edukacji, tak aby wspierać i wspomagać ten sektor w działaniach na rzecz zrównoważonej przyszłości; wdrażały i w dalszym ciągu rozwijały kompleksowe i oparte na współpracy podejścia do nauczania i uczenia się na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju – przy zaangażowaniu wszystkich odpowiednich stron w systemie edukacji i kształcenia oraz zaangażowanych podmiotów z innych właściwych sektorów;
3. zapewniły szereg możliwości uczenia się w warunkach formalnych, pozaformalnych i nieformalnych, tak by osoby w każdym wieku mogły przygotować się do transformacji ekologicznej i aktywnie w niej uczestniczyć oraz podejmować działania na rzecz ekologicznie odpowiedzialnej, zrównoważonej, neutralnej dla klimatu gospodarki o obiegu zamkniętym oraz sprawiedliwego, sprzyjającego włączeniu i pokojowego społeczeństwa;
4. uwzględniły następujące środki na poziomie systemu:
  - a) w ścisłej współpracy z odpowiednimi podmiotami – zgodność strategii i planów edukacji i szkolenia z transformacją ekologiczną i zrównoważonym rozwojem, w tym w odniesieniu do programów nauczania i oceny, wstępnego szkolenia pedagogów i dalszego rozwoju zawodowego; wspieranie wdrażania krajowych strategii i polityk oraz innych strategii i polityk, w tym dotyczących powiązanych koncepcji, takich jak edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju, poprzez mechanizmy działań następczych i monitorowania;
  - b) organizowanie szkoleń na temat ekologicznego i zrównoważonego wyposażenia, zasobów i infrastruktury (budynki, tereny i technologie) służących uczeniu się, spotkaniom towarzyskim i rekreacji w celu zapewnienia zdrowych, bezpiecznych, sprzyjających włączeniu, kreatywnych i odpornych środowisk edukacyjnych, a także w stosownych przypadkach inwestowanie w nie;

⁽¹⁶⁾ Działający pod auspicjami UNESCO Międzynarodowy Ośrodek Badań nad Sztuczną Inteligencją jest pierwszym globalnym centrum, które zajmuje się m.in. sztuczną inteligencją, edukacją i zrównoważonym rozwojem.

- c) podnoszenie poziomu świadomości na temat korzyści i możliwości związanych z uczeniem się na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju oraz wsparcie dla instytucji formalnego i pozaformalnego szkolenia i kształcenia, w tym wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem, tak aby sprawić, by zmiana klimatu, ochrona środowiska, różnorodność biologiczna i zrównoważony rozwój były istotne w codziennym życiu osób uczących się, co pomoże umocnić kulturę zrównoważonego rozwoju;
  - d) rozwijanie wiedzy, umiejętności i postaw osób uczących się w każdym wieku, tak aby żyły one w sposób bardziej zrównoważony, promowały zrównoważone wzorce konsumpcji i produkcji, prowadziły zdrowszy i bardziej ekologiczny tryb życia i przyczyniały się – zarówno indywidualnie, jak i zbiorowo – do transformacji naszych społeczeństw;
  - e) wsparcie i poprawa nauczania i uczenia się na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju poprzez zapewnianie infrastruktury, narzędzi i zasobów cyfrowych oraz umacnianie cyfrowych kompetencji pedagogów;
  - f) konstruktywne i skoordynowane angażowanie wszystkich osób uczących się w proponowanie i współtworzenie podejść do zakresu, sposobu i miejsca uczenia się o transformacji ekologicznej i zrównoważeniu środowiskowym oraz na ich rzecz; zachęcanie do zapewniającego równowagę płci udziału osób uczących się ze wszystkich środowisk, także osób o mniejszych szansach; umacnianie potencjału wszystkich osób uczących się, by mogły uczestniczyć w procesach decyzyjnych oraz angażować się w nie na szczeblu swoich instytucji, a także w społecznościach lokalnych i szerszych społecznościach;
  - g) rozwijanie i wspieranie – w bliskiej współpracy z zaangażowanymi podmiotami – programów i ram nauczania, dzięki którym osoby uczące się miałyby czas i przestrzeń od najmłodszego wieku na rozwijanie kompetencji w zakresie zrównoważonego rozwoju ⁽¹⁷⁾; międzypokoleniowe uczenie się oraz lokalne przykłady, problemy i reakcje mogą sprawić, że programy nauczania będą w większym stopniu odpowiadały potrzebom osób uczących się, pokazując, że zmiana klimatu, różnorodność biologiczna, ochrona środowiska i zrównoważony rozwój mają wymiar lokalny i przekładają się na działania;
  - h) wspieranie współpracy i tworzenia sieci kontaktów w zakresie zrównoważonego rozwoju, ochrony środowiska i różnorodności biologicznej z udziałem np. władz lokalnych, osób pracujących z młodzieżą, organizacji młodzieżowych, ośrodków edukacji i szkoleń ekologicznych, lasów, parków, gospodarstw rolnych, muzeów, bibliotek, organizacji pozarządowych, ośrodków badawczych, organizacji konsumenckich i biznesu oraz poprzez pracę z młodzieżą i organizacjami młodzieżowymi, co umocni powiązania między formalnym, pozaformalnym i nieformalnym uczeniem się;
  - i) wspieranie zwiększania skali dobrych praktyk i badań pedagogicznych nad nauczaniem i uczeniem się na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju na wszystkich poziomach kształcenia i szkolenia;
5. dodatkowo wspierały osoby uczące się poprzez uwzględnienie następujących środków:
- a) zapewnienie osobom uczącym się, już od przedszkola, możliwości zrozumienia i doceniania środowiska naturalnego i jego różnorodności biologicznej i angażowania się w nie, wzbudzania poczucia ciekawości i podziwu oraz uczenia się działania na rzecz zrównoważonego rozwoju, indywidualnie i zbiorowo;
  - b) wzmocnienie, w tym poprzez wsparcie finansowe – zgodnie z krajowymi programami wsparcia finansowego – wysokiej jakości uczenia się przez całe życie na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju, w tym staży, przygotowania zawodowego, wolontariatu, zajęć pozaprogramowych, pracy z młodzieżą oraz innych form uczenia się formalnego, pozaformalnego i nieformalnego, a także powiązań między nimi; mobilizowanie do uczestnictwa w obywatelskich działaniach i programach z tej dziedziny oraz uznawanie ich wartości;

⁽¹⁷⁾ Kompetencje dotyczące zrównoważonego rozwoju opisane w europejskich ramach kompetencji w zakresie zrównoważonego rozwoju (GreenComp) obejmują wiedzę, umiejętności i postawy potrzebne osobom uczącym się w każdym wieku do życia, pracy i działania w sposób zrównoważony (m.in. krytyczne myślenie, myślenie systemowe i więź z naturą). Umiejętności ekologiczne oznaczają umiejętności zawodowe potrzebne dla transformacji ekologicznej we wszystkich sektorach i na wszystkich poziomach rynku pracy, w tym tworzenie nowych, zielonych miejsc pracy.

- c) ułatwianie metod i podejść do uczenia się, które opierają się na współpracy, doświadczeniu, są praktyczne i istotne dla lokalnych kontekstów i tradycji oraz wspierają działania interdyscyplinarne i przekrojowe; obejmuje to zapewnianie osobom uczącym się praktycznych możliwości obserwowania przyrody i dbania o nią, ograniczania konsumpcji, naprawiania, ponownego użycia i recyklingu, co pomaga im zrozumieć znaczenie zrównoważonego stylu życia i gospodarki o obiegu zamkniętym;
  - d) udzielanie opartych na faktach i dostępnych informacji na temat kryzysu klimatycznego, środowiskowego i kryzysu różnorodności biologicznej oraz czynników je wywołujących, zgodnie z postanowieniami konwencji z Aarhus ⁽¹⁸⁾;
  - e) rozwijanie umiejętności rozwiązywania problemów i współpracy, wzmacnianie umiejętności myślenia krytycznego i umiejętności korzystania z mediów, a także myślenia systemowego oraz wspieranie pozytywnych działań, takich jak wolontariat, aby stawić czoła ewentualnym obawom i poczuciu bezsilności osób uczących się wobec kryzysów planetarnych i złagodzić te odczucia.
6. dodatkowo wspierały pedagogów w ułatwianiu uczenia się na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju poprzez uwzględnienie następujących środków:
- a) uznanie, że wszyscy pedagodzy, niezależnie od dyscypliny czy sektora kształcenia, są pedagogami działającymi na rzecz zrównoważonego rozwoju, którzy muszą wspierać osoby uczące się w przygotowaniu się do transformacji ekologicznej; pomoc pedagogom w podnoszeniu świadomości osób uczących się w odniesieniu do celów zrównoważonego rozwoju; angażowanie pedagogów w opracowywanie programów nauczania i innych reform edukacyjnych związanych z transformacją ekologiczną i zrównoważonym rozwojem oraz w planowanie odpowiedniego rozwoju zawodowego, przeprowadzanie z nimi konsultacji w tym zakresie i wspieranie ich;
  - b) wspieranie włączenia transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju we wstępne programy kształcenia nauczycieli i instruktorów, w programy ustawicznego doskonalenia zawodowego oraz w standardy i ramy zawodowe dla nauczycieli w celu umacniania rozwoju kompetencji pedagogów w zakresie zrównoważonego rozwoju;
  - c) wspieranie programów mentoringu i rozwoju zawodowego na szczeblu instytucjonalnym; wsparcie pedagogów w wykorzystaniu narzędzi i technologii cyfrowych w pracy zawodowej, by wzmocnić nauczanie i uczenie się na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju;
  - d) dalsze tworzenie i badanie możliwości i zachęt dla pedagogów do udziału w programach rozwoju zawodowego związanych ze zrównoważonym rozwojem, na przykład poprzez uwzględnianie ich w przebiegu i rozwoju kariery oraz tworzeniu stanowisk dla pedagogów, takich jak koordynator ds. zrównoważonego rozwoju;
  - e) wspieranie pedagogów, w tym poprzez zapewnienie niezbędnego czasu i przestrzeni, w przyjmowaniu metod pedagogicznych, które sprzyjają nauczaniu i uczeniu się na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju w interdyscyplinarnym podejściu i w rozwijaniu społeczno-emocjonalnych aspektów uczenia się, tak aby wszystkie osoby uczące się mogły zarządzać zmianami i nauczyć się analizować i działać, zarówno indywidualnie, jak i zbiorowo – lokalnie i globalnie – na rzecz bardziej zrównoważonego świata;
  - f) zachęcanie do transformacyjnego i interdyscyplinarnego nauczania i uczenia się z wykorzystaniem zarówno tradycyjnych, jak i innowacyjnych metod uczenia się, w tym uczenia się przez praktykę, modelu STEAM ⁽¹⁹⁾, hakatonów, uczenia się poprzez zaangażowanie i gamifikacji, a w stosownych przypadkach umożliwianie takiego nauczania i uczenia się;
  - g) opracowanie i udostępnianie zasobów wspierających pedagogów, w tym w zakresie oceny; wspieranie pedagogów w wykorzystywaniu tradycyjnych i nowych narzędzi i materiałów do nauczania i szkolenia na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju w różnych środowiskach, zarówno w pomieszczeniach, jak i na zewnątrz, oraz środowiskach cyfrowych i niecyfrowych; zapewnianie dostępu do centrów wiedzy eksperckiej, w tym centrów edukacji i szkoleń ekologicznych;
  - h) zachęcanie wspólnoty wiedzy i innowacji do współpracy z organizatorami formalnych, pozaformalnych i nieformalnych szkoleń i edukacji w celu wspierania pedagogów w zakresie transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju; wspieranie udziału w projektach badawczych i badaniach związanych z kryzysem klimatycznym, kryzysem środowiskowym i zrównoważonym rozwojem;

⁽¹⁸⁾ Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska.

⁽¹⁹⁾ Model STEAM (nauki przyrodnicze, technologia, inżynieria, sztuka i matematyka) opiera się na twórczym potencjale łączenia edukacji w zakresie STEM ze sztuką, naukami humanistycznymi i społecznymi.

7. w dalszym ciągu wspierały formalne i pozaformalne instytucje edukacyjne i szkoleniowe w skutecznym włączaniu w stosownych przypadkach transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju do wszystkich ich działań i operacji poprzez uwzględnienie następujących środków:
- a) wspieranie i ułatwianie skutecznych podejść całej instytucji do zrównoważonego rozwoju, które obejmują nauczanie i uczenie się, wizję, planowanie i zarządzanie, aktywne uczestnictwo osób uczących się i kadry, zaangażowanie rodzin, zarządzanie budynkami i zasobami, partnerstwo ze społecznościami lokalnymi i szerszymi społecznościami oraz badania naukowe i innowacje; wspieranie liderów w dziedzinie edukacji w zarządzaniu zmianami organizacyjnymi przy zapewnieniu ukierunkowanego rozwoju zawodowego i wytycznych dotyczących pełnionych funkcji;
  - b) wspieranie instytucji kształcenia i szkolenia w opracowywaniu, monitorowaniu i ocenie ich strategii zrównoważonego rozwoju lub włączaniu zrównoważonego rozwoju do istniejących procesów i środków (np. planów rozwoju szkół, deklaracji misji i strategii szkolnictwa wyższego); uznanie, że jest to proces długofalowy wymagający małych, wymiernych kroków, które są na bieżąco monitorowane i oceniane, w tym poprzez samoocenę dokonywaną przez instytucję;
  - c) zgodnie z autonomią instytucjonalną, zachęcanie żłobków i przedszkoli, szkół, instytucji szkolnictwa wyższego, organizatorów kształcenia i szkolenia zawodowego, instytucji kształcenia dorosłych i innych podmiotów edukacyjnych do udziału w inicjatywach oznakowania ekologicznego, które mogą być korzystne dla środowiska, społeczeństw, edukacji i gospodarki; zapewnienie struktur wsparcia dla takich programów, np. agencji lub organów wspierających podejścia obejmujące całą instytucję, mentoringu i tworzenia sieci kontaktów, wzorów i wytycznych oraz wsparcia finansowego;
  - d) skoncentrowanie części wewnętrznych lub zewnętrznych mechanizmów kontroli i zapewnienia jakości w organizacjach kształcenia i szkolenia na zrównoważonym rozwoju; uznanie dla skutecznego zaangażowania instytucji szkolnictwa wyższego poprzez właściwe środki, w tym na przykład mechanizmy finansowania;
  - e) dalsze uwzględnienie transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju w programach, programach nauczania i modułach w kształceniu i szkoleniu zawodowym (VET) oraz szkolnictwie wyższym (w poszanowaniu autonomii instytucjonalnej i wolności nauki) w wielu dyscyplinach, takich jak studia biznesowe, nauki społeczne, pedagogiczne, humanistyczne, sztuka, architektura i inżynieria, planowanie przestrzenne i zarządzanie; korzystanie z zasobów i materiałów opracowanych przez organizacje pozarządowe działające na rzecz środowiska i kształcenia oraz inne odpowiednie organy;
  - f) wspieranie instytucji szkolnictwa wyższego, instytucji kształcenia i szkolenia zawodowego oraz kształcenia dorosłych w opracowywaniu niewielkich i dostosowanych do potrzeb kursów w zakresie transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju, mogących prowadzić m.in. do uzyskania mikropoświadczeń, w celu pogłębienia, rozszerzenia i uaktualnienia kompetencji zawodowych;
  - g) promowanie partnerstw we wszystkich dziedzinach i ze wszystkimi podmiotami, w tym zajmującymi się biznesem, sztuką, gospodarstwami rolnymi, dziedzictwem kulturowym, sportem, młodzieżą, instytucjami badawczymi, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, sektorem zasobów edukacyjnych (technologie, sprzęt do działalności wydawniczej i inne urządzenia związane z programem nauczania) oraz jednostkami badań edukacyjnych; wspieranie prac nad programami zajęć pozalekcyjnych i letnich oraz innymi programami, przy jednoczesnym zapewnieniu wsparcia dla staży np. w laboratoriach, przedsiębiorstwach, instytucjach badawczych i organizacjach pozarządowych;
  - h) wspieranie programów promujących innowacje i przedsiębiorczość na rzecz zrównoważoności; umacnianie instytucji szkolnictwa wyższego oraz instytucji kształcenia i szkolenia zawodowego, tak aby mogły one tworzyć lub wspierać ośrodki zrównoważonego rozwoju, które zwiększą innowacyjność i przedsiębiorczość na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju, gospodarki o obiegu zamkniętym i różnorodności biologicznej;
8. w stosownych przypadkach uruchomiły krajowe i unijne fundusze na potrzeby inwestycji w infrastrukturę, szkolenia, narzędzia i zasoby w celu zwiększenia odporności i gotowości formalnego i pozaformalnego kształcenia i szkolenia na transformację ekologiczną, zwłaszcza programu Erasmus+, Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, Europejskiego Korpusu Solidarności, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Instrumentu Wsparcia Technicznego, programu „Cyfrowa Europa”, „Horyzont Europa” oraz Programu InvestEU;
9. inwestowały w monitorowanie, badania i ocenę wyzwań w zakresie polityki oraz skutków tych inicjatyw w celu wykorzystania zdobytych doświadczeń i użycia danych w kształtowaniu polityki; może to obejmować wdrażanie istniejących wskaźników i celów także na szczeblu międzynarodowym.

NINIEJSZYM ZWRACA SIĘ DO KOMISJI, BY Z NALEŻYTYM UWZGLĘDNIENIEM ZASADY POMOCNICZOŚCI I UWARUNKOWAŃ KRAJOWYCH:

1. ułatwiała współpracę i wymianę wiedzy wśród państw członkowskich i zainteresowanych stron w zakresie uczenia się na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju poprzez:
  - a) strategiczne ramy europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia na rzecz europejskiego obszaru edukacji i w szerszej perspektywie (2021–2030) ⁽²⁰⁾, w których kształcenie i szkolenie na rzecz transformacji ekologicznej są jednym z kluczowych obszarów priorytetowych;
  - b) upowszechnianie możliwości propagowania, wspierania i umożliwiania formalnego i pozaformalnego kształcenia i szkolenia na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju w ramach programów finansowania unijnego, takich jak: Erasmus+, Europejski Korpus Solidarności, LIFE, Europejski Fundusz Społeczny Plus, Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji, „Horyzont Europa”, w tym działania „Maria Skłodowska-Curie”, program DEAR dotyczący edukacji i podnoszenia świadomości na temat rozwoju, Instrument Wsparcia Technicznego, oraz zachęcanie do korzystania z tych możliwości;
  - c) dzielenie się dobrymi praktykami wypracowanymi podczas wymiany kadr, projektów i sieci Erasmus+, w tym poprzez sojusze europejskich szkół wyższych, internetową społeczność eTwinning, akademie nauczycielskie w ramach programu Erasmus+ oraz centra doskonałości zawodowej, działania „Maria Skłodowska-Curie” i Europejski Instytut Innowacji i Technologii;
  - d) identyfikowanie przykładów dobrych praktyk, rejestrowanie ich i dzielenie się nimi, w tym za pośrednictwem istniejących platform internetowych ⁽²¹⁾, oraz wspieranie tworzenia sieci organizacji krajowych i innych organizacji działających w dziedzinie kształcenia, transformacji ekologicznej i zrównoważenia środowiskowego w formalnym i pozaformalnym kształceniu i szkoleniu;
  - e) angażowanie osób młodych we wdrażanie niniejszego zalecenia, w szczególności poprzez Europejski Rok Młodzieży 2022 i unijny dialog młodzieżowy, aby zapewnić pełne uwzględnienie opinii, poglądów i potrzeb osób młodych i organizacji młodzieżowych;
  - f) tworzenie synergii z koalicją na rzecz edukacji dla klimatu oraz nowym europejskim Bauhausem;
2. opracowywała zasoby, materiały i badania dotyczące uczenia się na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju we współpracy z państwami członkowskimi, w tym dotyczące GreenComp – nowych europejskich ram kompetencji w zakresie zrównoważonego rozwoju – oraz dzieliła się nimi i udostępniała je do dobrowolnego wykorzystania;
3. wspierała pedagogów w nauczaniu na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju poprzez:
  - a) zapewnianie zasobów i materiałów pomocniczych do dobrowolnego wykorzystania za pośrednictwem Platformy Europejskiej Edukacji Szkolnej, EPALE i Europejskiego Portalu Młodzieżowego;
  - b) uznawanie wyjątkowych starań w zakresie nauczania i uczenia się na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju poprzez unijne systemy nagród, w tym Europejską Nagrodę za Innowacyjność w Nauczaniu, nagrodę eTwinning oraz europejskie nagrody za umiejętności zawodowe;
4. monitorowała rozwijanie umiejętności lub postaw ekologicznych w odniesieniu do zrównoważoności środowiskowej wśród absolwentów szkół wyższych, absolwentów kształcenia i szkolenia zawodowego oraz naukowców na wczesnym etapie kariery – bez tworzenia nowych obowiązków sprawozdawczych ani żadnych dodatkowych obciążeń dla państw członkowskich – poprzez istniejące badania europejskie, na przykład europejską inicjatywę monitorowania losów absolwentów, na przykład poprzez uwzględnianie pytań na temat takich postaw w tych badaniach;

⁽²⁰⁾ Rezolucja Rady w sprawie strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia na rzecz europejskiego obszaru edukacji i w szerszej perspektywie (2021–2030), Dz.U. C 66 z 26.2.2021, s. 1.

⁽²¹⁾ Może to obejmować koalicję na rzecz edukacji dla klimatu, przygotowywaną europejską platformę edukacji szkolnej, Kąci edukacyjny, platformę Science is Wonderful!, Europejski Portal Młodzieżowy, ePlatformę na rzecz uczenia się dorosłych w Europie (EPALE), Scientix, europejski sojusz na rzecz przygotowania zawodowego i pakt na rzecz umiejętności.

5. monitorowała postępy w edukacji na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju w ramach istniejących sprawozdań na temat europejskiego obszaru edukacji i Europejskiego Zielonego Ładu – bez tworzenia nowych obowiązków sprawozdawczych ani żadnych dodatkowych obciążeń dla państw członkowskich; obejmuje to między innymi wspieranie opracowywania ewentualnych wskaźników lub unijnych wartości docelowych w odniesieniu do zrównoważoności zgodnie z rezolucją Rady w sprawie strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia na rzecz europejskiego obszaru edukacji i w szerszej perspektywie (2021–2030);
6. umacniała współpracę z istniejącymi organizacjami międzynarodowymi, w szczególności z UNESCO i innymi organami ONZ, w tym EKG ONZ, w celu promowania wśród decydentów, specjalistów i zainteresowanych stron w państwach członkowskich oraz między nimi podejścia do kształcenia i szkolenia na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju, w którym uwzględnia się równość, włączenie społeczne i sprawiedliwość, zgodnie z Europejskim Zielonym Ładem, celami zrównoważonego rozwoju oraz planem działania UNESCO w zakresie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju do 2030 r.;
7. w dalszym ciągu wzmocniła ekologiczny wymiar programów Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności, w obu przypadkach zarówno poprzez zrównoważoną mobilność, współpracę online, ekologiczne praktyki w projektach, jak i poprzez wyraźny nacisk na transformację ekologiczną i zrównoważony rozwój we współpracy między różnymi zainteresowanymi stronami w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży.

Sporządzono w Luksemburgu 16 czerwca 2022 r.

W imieniu Rady
Przewodniczący
O. DUSSOPT
